

APSTIPRINĀTS

Kompetentā institūcija
darba aizsardzības jautājumos

.....
.....

/...../
20__ .gada _____

**Darba aizsardzības instrukcija Nr. _____
sētniekam**

20__ .gads

SATURS

LIETOTO TERMINU UN APZĪMĒJUMU SKAIDROJUMS	3
1. VISPĀRĪGAS PRASĪBAS	4
Nosacījumi sētniekm darbu izpildei.....	4
Bīstamie un kaitīgie darba vides faktori.....	4
Individuālie aizsardzības līdzekļi.....	4
2. DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS, SĀKOT DARBU	4
3. DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS, VEICOT DARBU	5
4. DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS, BEIDZOT DARBU.....	5
5. DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS ĀRKĀRTAS SITUĀCIJĀS.....	5
6. ATBILDĪBA PAR DARBA AIZSARDZĪBAS INSTRUKCIJAS PRASĪBU NEIEVĒROŠANU	6

LIETOTO TERMINU UN APZĪMĒJUMU SKAIDROJUMS

Bīstams faktors – ražošanas vai darba faktors, kura iedarbība zināmos apstākļos uz darbinieku izraisa traumu vai citu pēkšņu strauju veselības pasliktināšanos.

Darba aizsardzība – darba apstākļu stāvoklis (ražošanas vide, process, iekārta, kā arī prasības darbiniekam), kuros izslēgta bīstamo un kaitīgo ražošanas faktoru iedarbība uz cilvēku.

Darba aizsardzības instrukcija – darba paņēmieni un aizsardzības līdzekļu klāsts, kuru pielietošana un izmantošana nodrošina konkrētu darbu izpildes drošību.

Darba kategorijas – darba sadalījums pēc to smaguma atkarībā no enerģijas patēriņa (kcal/stundā).

Darba vieta – vieta, kurā darbiniekam ir nepieciešams atrasties vai kurp viņam jānodas sakarā ar darba pienākumu pildīšanu un kura tieši vai netieši atrodas darba devēja kontrolē.

Darba virsmas augstums – attālums pa vertikāli no grīdas līdz horizontālai plaknei, kurā tiek veiktas pamatdarba kustības.

Elektrotrauma – trauma, kuru izraisa elektriskās strāvas vai elektriskā loka iedarbība.

Kaitīgs faktors – ražošanas vai darba faktors, kura iedarbība uz darbinieku izraisa saslimšanu.

Kolektīvie aizsardzības līdzekļi – līdzekļi, kurus izmanto, lai novērstu vai samazinātu bīstamu un kaitīgu faktoru iedarbību uz darbinieku.

Pastāvīga darba vieta – vieta, kurā darbiniekam jāatrodas lielākā daļa no sava darba laika – ilgāk par 50%, vai nepārtraukti ilgāk par 2 stundām.

Pirmā palīdzība – palīdzība cietušajam (saslimušajam) dzīvībai vai veselībai kritiskā stāvoklī, ko savu zināšanu vai iespēju apjomā sniedz persona ar kvalifikāciju medicīnā vai bez tās neatkarīgi no sagatavotības un ekipējuma.

Ražošanas telpu mikroklimats – meteoroloģisko apstākļu kopums ražošanas telpās, kurās uz cilvēka organismu iedarbojas temperatūra, relatīvais mitrums, gaisa kustības ātrums un siltuma starojums.

Ugunsbīstama vide – darba vide ar paaugstinātām ugunsbīstamības vielām.

Ugunsbīstama viela – viela ar paaugstinātu ugunsbīstamību.

Ugunsdzēsības aparāts – ierīce ugunsgrēka dzēšanai, pēc tā iedarbināšanas izplūst ugunsdzēsamā viela, ierīci pārvieto ar rokām.

Viegli uzliesmojošs šķidrums – šķidrums, kas spēj patstāvīgi degt pēc aizdedzināšanas avota attālināšanas un kam uzliesmojuma temperatūra nav augstāka par 66°C.

1. VISPĀRĪGAS PRASĪBAS

Nosacījumi sētniekam darbu izpildei

vecums	ne jaunāks par 18 gadiem
dzimums	Nav ierobežojumu
veselības pārbaude	pirms stāšanās darbā un turpmāk – saskaņā ar OVP norādīto
kvalifikācija	Personas, kuras iepazīstinātas ar ielas satiksmes noteikumiem
instruktāžas:	
ievadapmācība	stājoties darbā
instruktāžas darba vietā	uzsākot darbu un atkārtoti – ne retāk kā 1 reizi 12 mēnešos.

- 1.1. Sētnieka darba aizsardzības jomā ir pienākumi:
- ievērot darba aizsardzības instrukcijas, kas paredz darba izpildes un uzvedības noteikumus darba vietās, lai neapdraudētu savu un apkārtējo cilvēku veselību un dzīvību;
 - izmantot darba procesā viņiem izsniegtos individuālos aizsardzības līdzekļus, darba apģērbus un darba apavus;
 - izpildīt darba devēju, uzticības personu vai to komiteju un Valsts darba inspekcijas prasības darba aizsardzības jautājumos;
 - nekavējoties ziņot tiešajiem darba devējiem vai viņu pilnvarotām personām par nelaimes gadījumu vai situāciju, kura apdraud cilvēka veselību vai dzīvību.
- 1.2. Personas, kuras pārkāpušas drošības tehnikas noteikumus, saucas pie disciplinārās atbildības un ārpuskārtas instruējamas par drošības tehnikas noteikumiem.

Bīstamie un kaitīgie darba vides faktori

- 1.3. Elektriskais šoks.
- 1.4. Nepietiekams dabiskais vai mākslīgais apgaismojums.
- 1.5. Ugunsbīstamība un sprādziena bīstamība.
- 1.6. Krietoši priekšmeti, telpas inventāra nestabilitāte utt.
- 1.7. Slidenās grīdas, kāpnes, gājēju celiņi utt.
- 1.8. Bojāts inventārs, iekārtas, aprīkojumi utt.
- 1.9. Neapmierinoša sanitāri higiēniskā situācija.

Individuālie aizsardzības līdzekļi

- 1.10. Aizsargapģērbs.
- 1.11. Aizsargapavi.
- 1.12. Halāts.
- 1.13. Cimdi.
- 1.14. Galvassega.
- 1.15. Respirators.
- 1.16. Gaismu atstarojoša veste.

2. DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS, SĀKOT DARBU

- 2.1. Pirms darba sākuma jāuzgērbj darba apģērbs saskaņā ar normām, darba gaitā jālieto visi paredzētie aizsardzības līdzekļi.
- 2.2. Pirms darba sākuma jāpārbauda, vai ir viss darbam nepieciešamais inventārs, instrumenti, nožogojumi un tie ir lietošanas kārtībā, ja inventārs ir bojāts, to lietot nedrīkst.

- 2.3. Kanalizācijas aku vākiem un lūkām, kuras atrodas uzkopjamajā teritorijā, ir jābūt aizvērtām. Ja lūkas vai vāki ir atvērti, vai ja ir vaļējas tranšejas vai bedres, tām jābūt nožogotām ar žogu, kuram jābūt augstākam par 0,9 metri.
- 2.4. Ielas, pievadceļi, trotuāri, ārējās kāpnes, pārejas utt. jāuztur kārtībā, ja ir kādi bojājumi tie nekavējoties jānovērš.
- 2.5. Pievadceļiem pie ugunsdzēsības inventāra un hidrantiem vienmēr jābūt brīviem, ziemā tie jāattīra no sniega.

3. DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS, VEICOT DARBU

- 3.1. Ielas jāuzkopj, stāvot ar seju pret iespējamo virzošos transporta līdzekli, 10 m pirms darba zonas ir jāuzstāda brīdinājuma zīme.
- 3.2. Ja strādā ilgāku laiku vienā vietā (skalda ledu, iekrauj sniegu utt.) darba vieta jānožogo, nožogojumam jābūt uzstādītam 5-7 m attālumā no tiešās darba vietas.
- 3.3. Darba vietai ir jābūt labi apgaismotai.
- 3.4. Ja strādā naktī vai miglainā laikā, papildus jāuzstāda sarkani lukturi.
- 3.5. Darba laikā **aizliegts**:
 - strādāt ar bojātu inventāru, inventārs jāuztur nebojāts, pilnīgā darba kārtībā, kurš atbilst konkrētam darbam;
 - atstāt darba inventāru un instrumentus uz brauktuves;
 - pielaist pie darba personas jaunākas par 16 gadiem;
 - strādāt bez cimdiem;
 - nest sniegu tālāk par 3 metriem pa horizontāli un mest augstāk par 2 m.
- 3.6. Uzkopjamai teritorijai jābūt tīrai, ja teritorija ir slidena, jānokaisa smiltis, nedrīkst lietot sāli.
- 3.7. Ja uzkopj brauktuvi, tad ja tuvojas transporta līdzeklis, darbs ir jāpārtrauc un jāuzkāpj uz ietves.

4. DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS, BEIDZOT DARBU

- 4.1. Pēc darba beigšanas jāsavāc viss inventārs, un instrumenti jānovieto tam paredzētā vietā.
- 4.2. Jāsakārto darba vieta un jānoģērbj darba apģērbs.

5. DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS ĀRKĀRTAS SITUĀCIJĀS

- 5.1. Ugunsgrēka gadījumā nekavējoties pārtraukt darbu un ziņot tiešajam darbu vadītājam, veikt pasākumus ugunsgrēka dzēšanai. Ja ugunsgrēku nevar nodzēst pašu spēkiem, tad izsaukt Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu, zvanot uz tālruņa numuru "112", nosaucot ugunsgrēka vietas adresi, objektā esošo cilvēku skaitu un savu vārdu, uzvārdu un tālruņa numuru.
- 5.2. Rodoties bīstamībai, kas var izraisīt nelaimes gadījumu, darbu nekavējoties pārtraukt un brīdināt citus tuvumā strādājošos.
- 5.3. Nelaimes gadījumā cietušajam nekavējoties sniegt pirmo palīdzību vai izsaukt neatliekamo medicīnisko palīdzību, zvanot uz tālruņa numuru "113", uzrādot nelaimes gadījuma vietas precīzu adresi, cietušā vārdu, uzvārdu, vecumu un savu vārdu, uzvārdu.
- 5.4. Par darba laikā notikušo nelaimes gadījumu nekavējoties ziņot tiešajam darbu vadītājam un darba aizsardzības speciālistam.

- 5.5. Avārijas vai nelaimes gadījuma notikuma vietu saglabāt neskartu. To izmainīt drīkst tikai gadījumā, ja tas saistīts ar palīdzības sniegšanu, vai traucēta transporta kustība.
- 5.6. Elektriskās strāvas trieciena gadījumā atslēgt strāvas avotu, cietušo atbrīvojot no strāvas iedarbības. Ja cietušā pulss nav sataustāms, veikt mākslīgo elpināšanu, izsaukt neatliekamo medicīnisko palīdzību, zvanot uz tālruņa numuru "113".
- 5.7. Ja skābe vai sārms nejauši tiek izlieti, to apbērt ar smiltīm, lai tās iesūktu izlijušo šķidrumu. Pēc smilšu novākšanas vietu, kur tika izlieta skābe vai sārms, apbērt ar kaļķi vai sodu, bet pēc tam nomazgāt ar ūdeni un noslaucīt.
- 5.8. Ķīmiska apdeguma gadījumā nekavējoties 15–20 minūtes skalot apdeguma vietu ar auksto ūdeni lielā daudzumā.
- 5.9. Ja sārma šlakatas vai tvaiki iekļuvuši acīs vai mutes dobumā, nepieciešams skalot tos ar lielu daudzumu ūdens.
- 5.10. Ja skābe vai sārms iekļuvuši barības vadā, nekavējoties izsaukt neatliekamo medicīnisko palīdzību. Nedrīkst skalot kuņģi ar ūdeni. Nedrīkst izsaukt vemšanu.

6. ATBILDĪBA PAR DARBA AIZSARDZĪBAS INSTRUKCIJAS PRASĪBU NEIEVĒROŠANU

- 6.1. Par šīs instrukcijas prasību neievērošanu, darbinieks atbild normatīvajos aktos paredzētajā kārtībā.
- 6.2. Par nelaimes gadījumiem, kuri notikuši darbā, atbild darbinieki, kuri nav pildījuši šīs instrukcijas un iekārtu lietošanas instrukciju prasības, kā arī tie, kuri nav gādājuši par to, lai būtu veikti organizatoriski-tehniskie pasākumi nelaimes gadījuma novēršanā (darba vietas atbilstība darba aizsardzības normatīvo aktu prasībām, darbinieka iepazīstināšana ar drošām darbu veikšanas metodēm).
- 6.3. Personas, kuras pārkāpušas darba aizsardzības prasības, saucamas pie disciplinārās vai kriminālās atbildības (atkarībā no pārkāpuma rakstura un sekām) un tiek pakļautas ārpuskārtas instruktāžai un zināšanu pārbaudei.

Kompetenta institūcija
darba aizsardzības jautājumos